

30 Juli 1935 No. 46, Javasche Courant No. 65) waarbij de invoer, het vervoer en het bezit van cyaanverbindingen werd geregeld onder strafsanctie bij overtreding, staan wij thans niet meer weerloos tegen den gevaarlijksten vernielers van den vischstand in Zuid Sumatra.

Volledigheidshalve dient nog te worden vermeld het gebruik van andere vergiften voor de vischvangst, zij het dan dat deze een ondergeschikte rol spelen.

In de eerste plaats wordt gebruikt voor kleine beekjes de z.g. kajoe toelang (*Euphorbia Tirucalli* L.), die, fijngestampt, een wit melksap geeft, dat bedwelmend werkt en dat in Sumatra's Westkust nogal toepassing vindt.

Tot voor kort werd ook in dit gewest op roekeloze wijze omgegaan met *varkensvergift*, een phosphorverbinding, waarvan het resultaat op visch echter gering is; wel gelukte het krokodillen ermee te dooden met als aas runderingewanden.

Sinds 1933 is de aankoop en de distributie hiervan in handen gesteld van den Landbouwconsulent, waarmede contrôle op het gebruik is verkregen.

In Manna wordt een soort van duizendknoop (*Polygonum Hydromiper* L.) die in de braakperiode op de sawahs groeit, klaarblijkelijk met succes gebruikt.

Voorts gebruikt men wel eens voor stilstaande poelen kalk, caustic soda, e.d., maar dit heeft zeer weinig te beteekenen.

Het vischschietsen met dynamiet, waaraan ook vroeger ambtenaren mede deden, is, nadat het toezicht op de voorraden zeer verscherpt is en de bijzondere aandacht van het bestuur en de politie daar beter op geconcentreerd is, sedert een paar jaren practisch opgehouden. De sporadische gevallen, die zich voordeden, werden prompt gestraft, hetgeen een bijzonder heilzame werking heeft gehad.

Intusschen zal het de moeite loonen, indien geleidelijk meer concrete gegevens worden verzameld over den vischstand in verschillende deelen van Sumatra, waaraan ongetwijfeld bestuursambtenaren, landbouwconsulenten, doktoren, houtvesters, e.a. zullen willen medewerken. Rangschikking en toetsing van het fragmentarisch ontvangen materiaal zal de taak blijven van technici, die dan bij gevraagde adviezen niet meer uitsluitend op veronderstellingen zullen zijn aangewezen.

Benkoelen, 27 September 1935.

Tienste Verslag Ned. Ind. Ver. Natuurbescherming

Buitenzorg 1936 p. 137-139.

HET WILDRESERVAAT „BERBAK” IN DJAMBI 1). Sumatra

Zooals reeds in „de Java-Bode” van 30 October l.l. werd aangekondigd, is korten tijd geleden een groot terrein in Djambi, met een oppervlakte van ongeveer 190.000 ha, als wildreservaat aangewezen.

Aanvankelijk had de Vereeniging tot Natuurbescherming, die vooral den laatsten tijd weer veel activiteit betoont voor het behoud van onze mooie natuur, gedacht aan een reservaat in het Lalanggebied (Palembang) ter actieve bescherming van de fauna en typische flora van dergelijke moerasbosschen langs de Oostkust van Sumatra. Daar dit voorstel echter afstuitte op grond van benadeeling van bevolkingsbelangen, viel de keus op een aangrenzend gebied in Djambi, waar geen bevolkingsbelangen geschaad behoeften te worden.

Dit wildreservaat is het tweede van dien aard op Sumatra; het eerste was de Goenoeng Löser in Atjeh met een oppervlakte van meer dan 400.000 ha. Het wildreservaat Berbak echter is van geheel andere gesteldheid dan de G. Löser; het is namelijk overwegend veenmoeras, met hier en daar enkele hoogere gedeelten, zoogenaamde pematangs, die slechts weinig boven het omringende moeras uitsteken.

De ligging van het gebied blijkt uit bijgaand kaartje (fig. 15).

Een bijzonderheid voor dit gedeelte van de

kust van Sumatra is een ongeveer 10 km lange zandstrook langs de zee bij de monding van Soengei Air itam laet.

Het gebied is geheel onbewoond en voor landbouwdoeleinden ongeschikt.

Veel is er niet van bekend, omdat het afgelegen is en doordat dergelijke moerasbosschen zeer moeilijk toegankelijk zijn. De bodem bestaat namelijk uit veen, waarin poeltjes met bruin gekleurd water.

1) Dagbladartikel overgenomen uit De Javabode van 15 Nov. 1936, 2e blad.

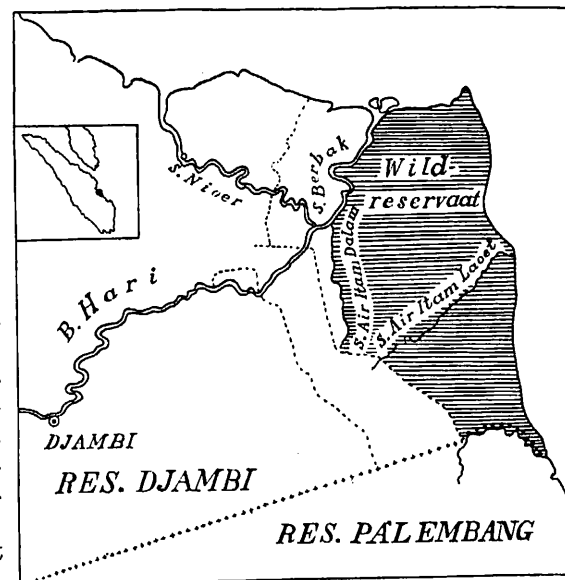

Fig. 15. Overzichtskartaal van het Wildreservaat Berbak, schaal 1:1.500.000.

Uit dezen veenbodem rijzen allerlei grillig gevormde wortels omhoog, z.g. ademwortels, die de boomen in staat stellen hun wortelstelsel van de noodige zuurstof te voorzien (fig. 17). Deze eilandjes zijn veelal begroeid met een kruidenvegetatie, waardoor zij zich voordoen als groene eilandjes.

Bij het doorkruisen van dergelijk terrein moet men van het eene heuveltje op het andere zien te komen, omdat men anders tot aan de knieën of verder in het moeras wegzinkt. Daarbij moet men oppassen niet met de schoenen verward te raken in de verraderlijke lussen, want dat beteekent een val in de blubber, een verloren hak of een verzwikten enkel, elk op zich zelf even onaangenaam bij een tocht in de rimboe. Neem daar nog bij de vele hinderlijke rotans met hun scherpe dorens en de meer dan manshooge selingsing, een soort van pandan, met eveneens gedoornde bladeren, die in sommige gedeelten het doordringen zonder kapmes geheel onmogelijk maken, dan is het duidelijk, dat een tocht door een dergelijk moerasbosch geen sinecure is. Een vordering van 1 km per uur is al een zeer redelijke prestatie!

De toegangswegen in dergelijk terrein zijn dan ook de rivieren (fig. 16). Van hier uit moet men paadjes zien te vinden, die misschien wel slecht, doch toch nog altijd beter te belopen zijn dan het overige terrein. Wij kunnen er namelijk zeker van zijn, dat zelfs de meest ontoegankelijke terreinen wel eens door menschen worden bezocht, boschproductenzoekers, rotan- en damarverzamelaars, die het terrein op de mogelijkheid van winning van dergelijke producten hebben onderzocht. En ook deze menschen, ervaren rimboelooiers als ze zijn, gaan niet maar luk raak het bosch in, maar volgen bij voorkeur de sporen hunner voorgangers, de dieren des wouds.

Want het is opmerkelijk, dat ook de dieren in het bosch een goed pad verkiezen boven een slecht, en men moet hun scherpzinnigheid bewonderen, die hen in het gebergte de laagste passen doet vinden en in de moerassen de hoogste ruggen, die in den Westmoesson misschien gedeeltelijk onder water staan maar toch altijd een beteren verkeersweg vormen dan het overige gebied. De mensch doet dan ook goed, zoowel in het gebergte als in het moeras, de vaste wildpaden te volgen; dat zijn bijna steeds de beste paden.

Van het hier bedoelde gebied is bekend, dat het neushoorn, tapir en wilde karbouw herbergt. Ook tijgers zal men er vinden. De olifant schijnt er niet voor te komen, althans niet blijvend, daarvoor is het droge gedeelte van het terrein te klein. Met de wetenschap, dat de sterk gemengde bosschen in Noord-Palembang en Zuid-Djambi veel rijker zijn aan boomsoorten — waaronder vele met voor dieren en enkele ook voor den mensch zeer begeerlijke vruchten — dan de veel eenvormiger bosschen in Zuid-Palembang mag men aannemen, dat het wildreservaat een rijke fauna herbergt. Als het bijvoorbeeld overeenkomt met het nabij gelegen moerasgebied in de omgeving van Bajoenglintjir in Noord-Palembang, dan kan men

Fig. 16. Veenwaterrivier met pandanenzoom aan de Djambi-grens.

Fig. 17. Gezicht in een veenmoerasbosch met ademwortels.